

УДК (UDC) 94(477) "1945/1955"

DOI: <https://doi.org/10.21272/starovyna.2024.64.4>

КОРОЛЬ В. М. *

РАДІОМОВЛЕННЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-х – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1950-х рр. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу характерних рис і особливостей здійснення сільської радіофікації та функціонування радіомовлення в сільській місцевості на Сумщині протягом першого повоєнного десятиліття (1945-1955 рр.).*

Висвітлені обставини поширення радіомережі в Сумській області. Виявлено, що радіофікація сільської місцевості здійснювалася з відставанням від аналогічного процесу в містах і набула всеохоплюючого характеру лише в першій половині 1950-х рр. Значною мірою вона здійснювалася силами самих колгоспів, радіовузли яких ставали частиною загальної мережі радіомовлення. Обласний ефір значною мірою був націлений саме на сільську аудиторію, а серед передач переважали виступи і сюжети аграрної тематики. На ефективності роботи обласного радіо негативно позначалися застарілість і технічна недосконалість обладнання, а також нестача і недостатня кваліфікація кадрів.

Дослідження базується на матеріалах Державного архіву Сумської області та інформації обласної газети «Більшовицька зброя» другої половини 1940-х – першої половини 1950-х рр.

***Ключові слова:** повоєнна відбудова, сільська місцевість, радіофікація, радіомовлення, Сумщина*

Свого часу класик соціології Фердинанд Тьоніс розглядав два види соціальних об'єднань: спільнота («гемайншафт») і суспільство («гезельшафт»). Перше характерне для соціального устрою села, а друге є атомізованим міським соціумом, що виникає в умовах великої кількості населення, скупченого в межах поселення настільки, щоб зробити особисте знайомство під час спілкування не обов'язковим [1, с. 17]. На відміну від сільської спільноти, зцементованої віковими традиціями кровної спорідненості та добросусідства, Ф. Тьоніс називає міське суспільство «колом людей, які мирно живуть поряд, але є присутньо роз'єднаними» [1, с. 52]. Тому «гезельшафт» неминуче потребує формування громадської думки, яка претендує на встановлення загальних і значущих норм поведінки та взаємодії. Сам Ф. Тьоніс відзначає колосальну роль, яку в сучасності відіграють засоби масової інформації для поширення громадської думки [1, с. 235]. Якщо бути точним, то німецький соціолог згадував друковані ЗМІ, проте за логікою його думки те саме не меншою мірою стосується будь-яких видів медіа.

Протягом першого повоєнного десятиліття радянською владою активними темпами здійснювалася радіофікація сільської місцевості. Тому досліджуючи процеси трансформації повоєнного села в Україні (та його рурбанізації зокрема) конче необхідно проаналізувати розвиток такого могутнього каналу

* Король Віталій Миколайович – кандидат історичних наук, докторант кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету, старший викладач кафедри історії Сумського державного університету, ORCID: 0000-0001-5805-1415.

розповсюдження інформації, як радіомовлення, що зіграло свою роль у розмиванні споконвічних засад суспільного і культурного життя села та прищеплюванні нових – урбанізованих.

Питання повоєнного розвитку радіомовлення знайшли відображення в сучасній історіографії. Так, О. Шамрай досліджував проведення радіофікації в областях Центральної України [2]. Відновлення і розвиток радіо в індустріальних районах вивчав О. Титаренко [3]. Низка публікацій була присвячена ролі радіомовлення в процесі радянзації західноукраїнських областей. Зокрема, це статті М. Вурловської, Л. Кравчука, Т. Росул, , Г. Стародубець та І. Власюка [4; 5; 6; 7]. Грунтовна наукова праця, що комплексно розглядає роль ЗМІ в здійсненні владою конструювання «радянської людини», належить Ю. Каганову [8]. Проте низка аспектів процесу радіофікації і організації радіомовлення саме в сільській місцевості залишаються малодослідженими і потребують дослідження на регіональному рівні.

Мета цієї статті – на прикладі Сумської області проаналізувати характерні риси і особливості здійснення сільської радіофікації та функціонування радіомовлення в сільській місцевості протягом першого повоєнного десятиліття (1945-1955 рр.).

Після деокупації Сумщини восени 1943 р. основні зусилля з відновлення радіомовлення були спрямовані на міста. Так, за інформацією станом на травень 1944 р. в області діяли близько 11 тис. радіоточок, з яких майже 6,5 тис. радіоточок припадали на 4 міста: Суми, Шостку, Ромни і Глухів [9, с. 4]. Логічно припустити, що значна кількість решти згаданої радіосітки припадали на інші міські поселення Сумщини: Білопілья, Конотоп, Охтирку, Лебедин, Тростянець та інші. Активна розбудова радіомовлення в сільській місцевості відбувалася вже у повоєнний час.

Зазвичай з-поміж сільських поселень першими радіовузлами, через які велося мовлення, починали діяти в районних центрах. Зазначимо, що з 31 району Сумської області (за тогочасним адміністративно-територіальним поділом), 19 мали в якості райцентрів села [10, с. 520]. Хвиля набуття ними статусу селищ міського типу розпочнеться пізніше, з другої половини 1950-х рр. [11, с. 308-309].

За радіомовлення на Сумщині відповідав Сумський обласний радіокомітет Всесоюзного комітету з радіофікації і радіомовлення при РНК СРСР, згодом перейменований на Обласний комітет радіоінформації виконкому Сумської обласної ради депутатів трудящих. Метою діяльності цього обласного органу визначалися здійснення «широкої пропаганди завдань соціалістичного будівництва і популяризація досягнень радянських трудящих у суспільно-політичному, економічному і культурному житті». Від самого початку існування обласного радіокомітету він мав забезпечувати оперативне інформування слухачів про події у країні та області, «висвітлювати життя і діяльність місцевих трудящих, допомагаючи партійним органам виховувати їх у дусі комунізму». Під керівництвом обласного комітету знаходилися районні редакції радіомовлення у Глухові, Конотопі, Ромнах і Шостці. Проте наприкінці 1951 р. глухівська, роменська і шосткінські редакції були ліквідовані наказом голови Комітету радіоінформації при Раді Міністрів УРСР як такі, що мають недостатньо розвинену сітку радіомовлення. Втім наявне обладнання і мережа надалі могла використовуватися місцевими районними газетами для нетривалої передачі місцевих новин і оголошень [12, арк. 196].

Не зважаючи на постійне повторення головою обласного радіокомітету А. Яровенко лозунгів «Радіо у кожну хату», «Радіо в кожен колгосп» на сторінках преси, темпи сільської радіофікації значно відставали від міської [13, с. 2; 14, с. 3]. По-перше, це було пов'язано з віддаленістю населених пунктів і необхідністю будувати багатокілометрові лінії радіопередачі. По-друге, створення радіовузлів в селах сильно залежали від іншого паралельного процесу – електрифікації, яка відбувалася зі своїми складнощами. Лише з розбудовою місцевих електростанцій і забезпеченням стабільного електроживлення ставала можливою систематична робота місцевих радіоточок, а також використання хвильових радіоприймачів (до того вони працювали лише від батарей, дорогих і малодоступних).

Сільська радіофікація змогла випередити міську за своїми темпами приросту лише на початку 1950-х рр. Так, за перше півріччя 1952 р. на Сумщині було введено в експлуатацію 6504 радіоточки, з яких у селах – 5537. При чому це навіть складало всього 81% запланованих показників. Всього ж сітка радіомовлення області на 1 липня 1952 р. становила близько 68,6 тис. радіоточок, з яких на сільську місцевість припадало 30,8 тис. [15, арк. 20].

У першому півріччі 1954 р. аудиторія слухачів області приблизно оцінювалася у 230 тис. осіб, а радіомережа Сумщини області вже мала наступні зафіксовані у січні того ж року показники:

- радіовузлів – 140 (з них 59 Міністерства зв'язку, 18 інших міністерств і відомств, 63 колгоспних);
- радіоточок – 96044 (з них у сільській місцевості 48574);
- радіоприймачів – 18257 (з них у сільській місцевості 10658) [16, арк. 13, 24].

Значною мірою сільська радіофікація здійснювалася за рахунок колгоспів, які власним коштом фінансували будівництво радіотрансляційних вузлів та утримували власні кадри (радистів, монтерів, дикторів) для забезпечення їхнього функціонування. Безпосередні роботи з монтажу обладнання, як правило, проводили місцеві підрозділи міжобласної контори «Сюзтехрадіо» або республіканського тресту «Укрсільелектро» [17, с. 375-376].

За користування радіо стягувалася регулярна абонплата. Так, наприкінці 1940-х за радіоточку в залежності від категорії користувачів і виду підключення місячна плата становила від 3 до 10 крб. на місяць (у цінах після реформи 1947 р.) [18, арк. 49], що для простих колгоспників в умовах тотальних злиднів зазвичай було немалою сумою. Проте і користування хвильовими радіоприймачами теж було платним. Усі приймачі підлягали реєстрації у відділеннях пошти і зв'язку. При чому це стосувалося не тільки пристроїв заводського виробництва, придбаних у торговельній мережі чи у приватних власників, але і власноруч виготовлених. Навіть найпростіший детекторний радіоприймач, зібраний радіоаматором, мав реєструватися. Потім згідно з реєстраційною карткою раз на півроку мала вноситися абонплата, розмір якої розраховувався залежно від технічних характеристик пристрою. Тогочасний піврічний тариф для приймачів I категорії становив 18 крб., II категорії – 27 крб., а III категорії – 37,5 крб. Нарахування відбувалося з дати придбання пристрою, яка мала підтверджуватися квитанцією з магазину чи розпискою від попереднього зареєстрованого власника. За відсутності згаданих документів власник при реєстрації мав сплатити за все поточне півріччя [18, арк. 51].

І висока вартість, і чимала абонплата робила хвильові радіоприймачі неабиякою розкішню на селі. Придбати їх могло хіба колгоспне начальство або нечисленні «ударники-передовики». Також траплялося, що це обладнання могло бути придбане для сільських клубів, «червоних куточків» організацій чи освітніх закладів.

Фото 1. Фрагмент газети «Більшовицька зброя» (Суми) за 5 квітня 1949 р. з інформацією про роботу колгоспного радіовузла у Великописарівському р-ні.

Втім, маємо зазначити, що і прості громадяни, і колгоспи часто сплачували за користування дротовим радіо із запізненням. Обласний радіокомітет систематично змушений був боротися із заборгованостями, навіть стягувати кошти через судових виконавців. Що ж до хвильових приймачів, то слухачі не поспішали реєструвати їх, щоб уникнути абонплати. Наприклад, протягом 1947 р. лише по лінії організації «Укркоопкульторг» до Сумської області було завезено понад 1,6 тис. радіоприймачів, а зареєстровано тільки трохи більше 1 тис. Заступник голови республіканського радіокомітету логічно вбачав у цьому намагання слухачів ухилитися від абонплати, тому вимагав від обласного комітету провести розслідування і докласти зусиль до виявлення незареєстрованих пристроїв та оштрафувати їхніх власників [18, арк. 10].

Низка проблем заважала обласному радіокомітету ефективно працювати. Найпершою проблемою була технічна недосконалість і відсталість обладнання. Так, обласна радіостудія була свого часу змонтована кустарним шляхом, більшість апаратури була саморобною і морально застаріла, що сильно позначалося на якості звуку власних передач [16, арк. 21, 34]. У розпорядженні було два магнітофони («Дніпро-1» і «Дніпро-3»), але в 1950 р. один вийшов з ладу і роками перебував на

ремонті в Києві, а другий був несумісний з рештою студійного обладнання, тому використовуватися міг лише обмежено [19, арк. 19, 149].

Мовлення республіканського і союзного радіо обласний комітет отримував від Харківської радіостанції дротовою лінією Харків-Суми, яка залишалася малопотужною, що знову позначалося на якості трансляції [19, арк. 34].

Відчувалася і нестача фахових кадрів, від якої потерпали не лише районні редакції чи колгоспні радіовузли, а навіть обласне радіо. Наприклад, у 1950 р. перевірка республіканським радіокомітетом виявила недоліки роботи сумських ведучих. Так, диктор Страшненко був критикований за різкуватий голос, проблеми з дикцією, нечітку вимову звуку «р», неправильні наголоси, хиби з логікою під час ведення бесід. Його колега Домбровська виступала «стомленим» голосом, поспішно, з обмовками і помилками [20, арк. 53].

Фото 2. Фрагмент газети «Ленінська правда» (Суми) за 13 листопада 1953 р. з інформацією про роботу колгоспного радіовузла у с. Шпилівці.

Ефір сільського радіомовлення складався з передач сумського обласного радіо, трансляцій з Києва і Москви, а також включень з місцевих студій (районних, колгоспних). Приблизно на 95 % мовлення велося українською мовою і на 5 % - російською. При чому частка російськомовних передач, трансльованих з центрального (московського) радіо, була невеликою. Такі включення були нерегулярними (кілька разів на місяць) і нетривалими (від 10 до 40 хвилин). Проте російська мова час від часу лунала з обласної студії і районних редакцій радіомовлення [19, арк. 1-2].

Тематика передач обласного радіо великою мірою стосувалася саме сільського господарства. З одного боку, це пояснювалося тим фактом, що більшість населення області припадало на сільську місцевість. А з іншого боку, на необхідності поглиблювати пропаганду досягнень науки в сільському господарстві та активізувати поширення передового колгоспно-радгоспного досвіду, наголошувалося в наказах голови Комітету Радіоінформації при Раді Міністрів СРСР та республіканського радіокомітету. Збільшення передач відповідного змісту прямо впливало з цих документів [20, арк. 3-4зв., 32-33].

Наприклад, за 10 місяців 1955 р. обласною редакцією всього випущено 169

радіопередач на теми промисловості, 182 – на ідеологічні теми і аж 334 – на аграрну тематику. Протягом згаданого року в сільськогосподарських передачах брали участь голови колгоспів (33 виступи, 13 кореспонденцій), бригадири і ланкові (27 виступів, 3 кореспонденції), спеціалісти сільського господарства області (44 виступи, 55 кореспонденцій), партійні працівники (38 виступів, 21 кореспонденція) [21, арк. 25-26]. Виступи мали характерні заголовки, які повторювалися раз від разу: «Що дає нам кукуруза», «Що дає нам механізація тваринницьких ферм», «Шлях колгоспу з відстаючих у передові», «Мій досвід роздоювання корів», «Досвід прискореної відгодівлі свиней» тощо [21, арк. 29-30].

Та й сюжети, що протягом 1955 р. подавалися в обласній передачі новин «Останні відомості», значною мірою присвячувалися селу. Разом нараховано 1680 таких сюжетів на аграрну тематику. Для порівняння, на промислову – 500, на ідеологічну – 150, на культурно-просвітницьку – 250 [21, арк. 33]. При чому зауважимо, що міському населенню не доводилося обирати, воно теж з дня у день роками мало слухати розповіді про колгоспне життя. В цьому відношенні міська і сільська аудиторія знаходилася в однакових умовах і перейматися завданнями розбудови нового села. Щоправда, сільські слухачі отримували ще додаткову порцію інформації на аграрну проблематику від місцевого мовлення, передовсім своїх колгоспів (радгоспів).

До колгоспних передач, які переважно присвячувалися господарській тематиці, слухачі часто ставилися з певною іронією. Наприклад, у матеріалах усної історії є така згадка: «Кожного ранку по радіо починав виступати наш голова колгоспу і розказував, що зроблено за минулий день: скільки виорано, скільки намолочено, скільки яка ланка просапувала, прорвала буряків (все по сезону). Розказував, скільки надоєно молока, скільки телят найшлося, скільки телиць покрито, скільки жижі вивезено на поля. Оголошував, кого на скільки було оштрафовано, хто там не вийшов на роботу, хто напився, хто з чим попався, як крав з колгоспу... А тоді потім, вже пізніше, як замість старого голови поставили нового, то люди шуткували: “І хто ж тепер нам розкаже, скільки за вчора телиць зводили парувати до бика?”» [22].

Отже, радіофікація сільської місцевості Сумщини здійснювалася з відставанням від аналогічного процесу в містах і набула всеохоплюючого характеру лише в першій половині 1950-х рр. Значною мірою вона здійснювалася силами самих колгоспів, радіовузли яких ставали частиною загальної мережі радіомовлення. Обласний ефір значною мірою був націлений саме на сільську аудиторію, а серед передач переважали виступи і сюжети аграрної тематики. На ефективності роботі обласного радіо негативно позначалися застарілість і технічна недосконалість обладнання, а також нестача і недостатня кваліфікація кадрів.

Література і джерела

1. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство / пер. з нім. Київ: Дух і літера, 2005. 262 с.
2. Шамрай О. Г. Радіофікація сіл Центральної України у повоєнні роки (1945-1950 рр.) // Наукові праці Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія. Сер.: Історичні науки. 2008. № 88. Вип. 75. С. 129-131.
3. Титаренко О. Ю. Відновлення та розвиток радіомовлення на Донбасі в період повоєнної відбудови (1943-1953 рр.) // Zaporizhzhia Historical Review. 2020. № 1(47). С. 167-171.
4. Вурловська М. Радіо у повсякденному житті мешканців Дрогобиччини (1944–1958) // Східноєвропейський історичний вісник. 2018. Вип. 6. С. 197-202.
5. Кравчук Л. Розвиток кінофікації, радіомовлення та телефонізації на Тернопільщині у процесі радянської краї в період вересня 1939 – червня 1941 рр. // Емінак. № 2017. № 2(3). С. 51-54.

6. Росул Т. І. Радіомовлення в інформаційному просторі Закарпаття 1945-1991 років // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Історія / відп. за вип. Н. П. Керецман. Ужгород : Говерла, 2019. Вип. 1(40). С. 88–96.
7. Стародубець Г., Власюк І. Радіомовлення як інструмент процесу радянської західних областей України: особливості становлення та функціонування в 1945-1947 рр. // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. 2022. № 39. С. 36-43.
8. Каганов Ю. О. Конструювання «радянської людини» (1953-1991): українська версія / наук. ред. Турченко Ф. Г. Запоріжжя: Інтер-М, 2019. 432 с.
9. [Без автора]. 11.000 радіоточок // Більшовицька зброя. 1944. 1 травня, № 69 (137). С. 4.
10. Українська РСР: адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року / відп. ред. М. Ф. Попівський. Київ: Українське видавництво політичної літератури, 1947. 1064 с.
11. СССР: административно-территориальное деление союзных республик (январь 1965 г.) / Президиум Верховного Совета СССР. Москва : Известия Советов депутатов трудящихся СССР, 1965. 704 с.
12. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 15, 243 арк.
13. Яровенко А. Радіо в кожну хату // Більшовицька зброя. 1949. 16 лютого, № 32 (2197). С. 2.
14. Яровенко А. Радіо ввійшло в побут народу // Більшовицька зброя. 1949. 7 травня, № 88 (2253). С. 3.
15. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 19, 20 арк.
16. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 24, 38 арк.
17. Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950: зб. док. і мат. / Головне арх. упр. при Раді Міністрів УРСР; упоряд.: А. І. Бичкова, В. М. Даниленко, О. Г. Луговський та ін.; відп. ред. Ю. Ю. Кондуфор. Київ : Наукова думка, 1989. 576 с.
18. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 10, 74 арк.
19. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 23, 52 арк.
20. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 14, 172 арк.
21. Державний архів Сумської області, ф. Р-3558, оп. 1, спр. 32, 34 арк.
22. Зі спогадів Лисогор Лідії Мар'янівни 1935 р. н. Записано у селі Вільшана Роменського р-ну Сумської обл. в 2024 р.

References

1. Tonis F. Spilnota ta suspilstvo / per. z nim. Kyiv: Dukh i litera, 2005. 262 s.
2. Shamrai O. H. Radiofikatsiia sil Tsentralnoi Ukrainy u povoienni roky (1945-1950 rr.) // Naukovi pratsi Mykolaiivskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu im. Petra Mohyly kompleksu Kyievo-Mohylianska akademiia. Ser.: Istorychni nauky. 2008. № 88. Vyp. 75. S. 129-131.
3. Tytarenko O. Yu. Vidnovlennia ta rozvytok radiomovlennia na Donbasi v period povoiennoi vidbudovy (1943-1953 rr.) // Zaporizhzhia Historical Review. 2020. № 1(47). S. 167-171.
4. Vurlovska M. Radio u povsiakdenному zhytti meshkantsiv Drohobychchyny (1944–1958) // Skhidnoievropeiskyi istorychnyi visnyk=East European Historical Bulletin. 2018. Vyp. 6. S. 197-202.
5. Kravchuk L. Rozvytok kinofikatsii, radiomovlennia ta telefonizatsii na Ternopilshchyni u protsesi radianizatsii kraiu v period veresnia 1939 – chervnia 1941 rr. // Eminak. № 2017. № 2(3). S. 51-54.
6. Rosul T. I. Radiomovlennia v informatsiinomu prostori Zakarpattia 1945-1991 rokiv // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu : Serii: Istoriiia / vidp. za vyp. N. P. Keretsman. Uzhhorod : Hoverla, 2019. Vyp. 1(40). S. 88–96.
7. Starodubets H., Vlasiuk I. Radiomovlennia yak instrument protsesu radianizatsii zakhidnykh oblastei Ukrainy: osoblyvosti stanovlennia ta funktsionuvannia v 1945-1947 rr. // Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Istoriiia. 2022. № 39. S. 36-43.
8. Kahanov Yu. O. Konstruiuvannia «radianskoï liudyny» (1953-1991): ukrainska versiiia / nauk. red. Turchenko F. H. Zaporizhzhia: Inter-M, 2019. 432 s.
9. [Bez avtora]. 11.000 radiotochok // Bilshovytska zbroia. 1944. 1 travnia, № 69 (137). S. 4.

10. Ukrainka RSR: administratyvno-terytorialnyi podil na 1 veresnia 1946 roku / vidp. red. M. F. Popivskiy. Kyiv: Ukrainske vydavnytstvo politychnoi literatury, 1947. 1064 s.
11. SSSR: administrativno-territorial'noe delenie soyuzny'x respublik (yanvar` 1965 g.) / Prezidium Verxovnogo Soveta SSSR. Moskva : Izvestiya Sovetov deputatov trudyashhixsya SSSR, 1965. 704 s.
12. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 15, 243 ark.
13. Yarovenko A. Radio v kozhnu khatu // Bilshovytska zbroia. 1949. 16 liutoho, № 32 (2197). S. 2.
14. Yarovenko A. Radio vviishlo v pobut narodu // Bilshovytska zbroia. 1949. 7 travnia, № 88 (2253). S. 3.
15. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 19, 20 ark.
16. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 24, 38 ark.
17. Kulturne budivnytstvo v Ukrainskii RSR, cherven 1941 – 1950: zb. dok. i mat. / Holovne arkh. upr. pry Radi Ministriv URSR; uporiad.: A. I. Bychkova, V. M. Danylenko, O. H. Luhovskiy ta in.; vidp. red. Yu. Yu. Kondufor. Kyiv : Naukova dumka, 1989. 576 s.
18. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 10, 74 ark.
19. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 23, 52 ark.
20. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 14, 172 ark.
21. State Archive of Sumy Region, f. R-3558, op. 1, spr. 32, 34 ark.
22. From the memoirs of Lidia Maryanivna Lysohor, born in 1935. Recorded in Vilshana village, Romensky district, Sumy region, 2024.

VITALIY M. KOROL

(Zaporizhzhia National University, Sumy State University, Ukraine)

**RADIO BROADCASTING IN RURAL AREAS DURING
THE SECOND HALF OF THE 1940s – THE FIRST HALF OF THE 1950s
(BASED ON THE MATERIALS OF SUMY REGION)**

***Abstract.** The article is devoted to the analysis of the characteristic features and peculiarities of rural radiofication and the functioning of radio broadcasting in rural areas of Sumy Oblast during the first post-war decade (1945-1955).*

The circumstances of the spread of the radio network in the Sumy region are highlighted. It was revealed that the radiofication of rural areas was carried out lagging behind the similar process in cities and became comprehensive only in the first half of the 1950s. To a large extent, it was carried out by the collective farms themselves, whose radio nodes became part of the general radio broadcasting network. The regional broadcast was largely aimed at a rural audience, and the programs were dominated by speeches and stories on agricultural topics. The obsolescence and technical imperfection of the equipment, as well as the lack and insufficient qualification of personnel, negatively affected the efficiency of the regional radio.

The research is based on materials from the State Archive of Sumy Region and information from the regional newspaper issued during the 2nd half of the 1940s – the 1st half of the 1950s.

***Keywords:** post-war recovery, countryside, radiofication, radio broadcasting, Sumy land.*

Отримано 01.03.2024 р.

Прийнято до друку 08.03.2024 р.